

Ще одне (останнє) ювілейне самообслуговування: мені — 90

В.І. Старостенко, 2025

Інститут геофізики ім. С.І.Субботіна НАН України, Київ, Україна

*Прощай, немытая Россия,
Страна рабов, страна господ,
И вы, мундиры голубые,
И ты, им преданный народ.*
М.Ю. Лермонтов¹

*Хотят ли русские войны,
Спросите вы у тишины.
И вам ответит тишина,
Что русские и есть война.*
В.М. Локтев²

*Лишь слову жизнь дана:
Из древней тьмы, на мировом погосте,
Звучат лишь Письмена.*
А.І. Бунин³

*Увяда́нья золо́том охва́ченный,
Я не буду́ больше́ молоды́м.*
С. Есенин⁴

Вступ. Якщо я доживу до квітня 2025 р., то мені виповниться 90 років. Така дата має дві сторони. З одного боку, вона дуже позитивна — прожив багато років, а з іншого — вона сумна: нема майбутнього. Втім позитивного в ній набагато більше, і тому я (ще один, останній, раз) займуся своїм ювілейним самообслуговуванням.

Мої останні наукові результати. Головне у моєму житті — це наука, це моя професія. Коротко — про мої наукові результати в останні роки.

Авторитет журналів, де опубліковані статті деякого автора, та кількість його публікацій в цих журналах (чи загальна, чи за конкретній інтервал часу) доволі повно характеризують і науковий рівень робіт автора, й інтенсивність його праці.

Щоб схарактеризувати мою наукову діяльність (творчість) після 2015 р. (до 2015 р. її висвітлено у статті [С, Старостенко, 2015]), я подаю два списки моїх робіт: за 2016—2023 р. [А] і 2024 р. [В]. Список робіт за 2016—2023 р. дає змогу ознайомитись з широким колом питань, які я вирішував протягом того періоду. Список робіт за 2024 р. додатково характеризує як науковий рівень робіт за останній час (приміром, стаття [В, Starostenko et al., 2024] у суперпрестижному журналі «Tectonophysics» — це внесок її авторів у науковий авторитет України за її межами), так і високу інтенсивність праці (20 публікацій за рік!). І ще для мене є приємним посилання авторів роботи [С, Бульчев и др., 2018] на мою основну (головну) монографію [С, Старос-

¹ Лермонтов М.Ю. Собрание сочинений. Т. 1. Стихотворения. Москва: Гос. Изд-во худ. лит., 1957, 427 с. (с. 17).

² Локтев В.М. Наука і перемога, або війна, як CASUS BELLI наукових реформ. *Вісник НАН України*. 2022. № 6, с. 27—40.

³ Бунин И.А. Собрание сочинений в пяти томах. Т. III. Москва, Правда, 1956, 400 с. (с. 336).

⁴ Есенин С. Мне осталась одна забава. Исповедь хулигана: Сборник. Харьков: Книжный Клуб «Клуб Семейного Досуга», 2019, с. 123.

тенко, 1978] через 40 років (!!!) після виходу її в світ. Це трапляється не часто.

Всього я опублікував 908 робіт (1962—2015 р. — 765 робіт, 2016—2024 р. — 143).

У наш час розроблені міжнародні кількісні оцінки наукових публікацій, наукової активності автора за допомогою індексу Хірша Н. Останнє спрощує і формалізує відповідь на питання «Who is Who in Science?». На початку 2025 р. за даними міжнародної наукометричної бази Scopus мій індекс Хірша Н дорівнював 23.

Наведені вище дані характеризують мою наукову активність після 2015 р.

27 листопада 2001 р. Б.Є.Патон, А.І.Гончар та я в кабінеті Президента НАН України. Вітаємо Бориса Євгеновича з 83-річчям.

Про війну сьогоднішню та попередню. Чотири рядки з вірша геніального М.Ю. Лермонтова, що винесені в епіграф, дуже точно та емоційно відображають моє ставлення до Росії після 24 лютого 2022 р. У той день за вказівкою проклятого В.В. Путіна Росія розв'язала широкомасштабну війну з Україною. Приблизно о 5-й годині ранку того дня дочка Олена зателефонувала мені і сказала про це страхіття війни. Чутно було вибухи. Безумовно, реальна війна між нами почалась ще в 2014 р. У своєму «юбилейном самообслуживании» у зв'язку з моїм 80-річчям я писав, що «... неизвестно, когда и чем все это закончится» [С, Старостенко, 2015, с. 157]. Втім думка про широкомасштабну війну між Росією та Україною в голову не приходила, хоча було дуже тривожно. Як професіонал значною мірою я формувався завдяки моїм контак-

там з фахівцями Росії, і я вдячний їм за це. З ними у мене завжди були добрі контакти, я отримував підтримку від них. Вони позитивно оцінювали результати моєї роботи. Тому я успішно захистив докторську дисертацію в Московському державному університеті ім. М.В. Ломоносова. І несподівано — між нами війна. Це якийсь жах!!!

Дуже і дуже переживаю за Україну, за наш народ!!! Скільки полеглих, скільки горя, скільки руйнувань!!! Якщо навіть нам, Україні, матеріально допоможуть держави, які нам симпатизують, то час, який потрібен, щоб подолати розруху, ніхто надати не в змозі. А життя проходить, причому в усіх

У моєму житті це вже друга війна. У попередній я багато бачив і багато добре пам'ятаю [С, Старостенко, 2015, с. 154—155]. Навіть дивно, що батьки, я і брат залишились в ній живі і дожили до Великого Дня Перемоги 9 травня 1945 року!!!

Прокляті неофашисти — рашисти (від слова Russia) зі своїм лідером!!! Мучить питання — невже ця сволота, проклятий В.В. Путін, помре своєю смертю? Гітлеру це не вдалось.

У дуже розумній, добротній і правильній статті В.М. Локтева [див. початок статті] є чотири рядки вірша, які я виніс в епіграф. Раніше так чітко я цього не розумів і так не думав. Дійсно, як говорять: «Век живи и век учишься».

Треба боротися, чинити опір, все робити для нашої Перемоги! І тому, поки я живий, і є хоча б якась можливість працювати, треба працювати! Я намагаюсь так і робити, тому і це пишу, причому часто під виття сирени — свідчення того, що в Києві оголошено чергову повітряну тривогу!!!

Для мене, як для дитини Великої Вітчизняної війни 1941—1945 рр., дати її початку та закінчення завжди пов'язані з хвилюванням. Більше того, у моєму свідомому житті саме велике свято — це 9 травня 1945 р., тобто день Великої Перемоги у Великій Вітчизняній війні над фашистською Німеччиною! Я дуже добре розумію, що якби не було цього Дня Перемоги, то взагалі не було би нічого. Сьогодні я дуже чекаю

ще одного Дня Великої Перемоги — над проклятим Путіним. Більше мені нічого не потрібно сьогодні!

Проте все по порядку.

22 червня 2021 р. виповнилась «кругла дата» з початку попередньої війни — 80 років. І я вирішив відзначити цю дату читанням книжок про «диявола в людській подобі» А. Гітлера [С, Ган, 2003, с. 3], про «батька народів» І.В. Сталіна (цікаво, що А. Гітлер «...Сталина считал настоящим монстром, не скрывая, однако, своего восхищения его «гениальностью» [С, Ган, 2003, с. 160], а також про радянських розвідників.

Книга [С, Ган, 2003] — це по суті чудово написаний документальний та історичний роман, який неможливо читати без хвилювання. Єва Браун стала офіційною жінкою «диявола в людській подобі» за декілька днів до самогубства її і Гітлера, який був єдиним чоловіком у її житті! Згадана книга — про правду, про те, хто такий був Гітлер і що таке фашизм! Це прекрасне, яскраве доповнення до таких великих за обсягом видань, як, наприклад, книга [Мельников, Черная, 2004].

Книга про І.В. Сталіна [Александров и др., 1949] — це фактично книга з набору лозунгів, в основному правильних, але людину за ними не бачиш. Проте дух часу відчувається дуже добре.

Радянські розвідники — це надлюди, те, що вони робили, — фантастика! Публікацій на цю тему багато — як документально-історичних, причому різного обсягу (С, наприклад: [Мадер, 1988]), так і гостросюжетних, і художньополітичних. До останніх передусім належать добре відомі книги Ю.С. Семенова про Штірліца [С, Семенов, 1997]¹. Перша з цих книжок була видана у 1969 р., а в 1973 р. за сценарієм, написаним на підставі цієї книги, кінорежисер Т.М. Ліознова створила прекрасний телефільм. Добре пам'ятаю, що коли в 1973 р. цей фільм уперше транслювали по телевізору, вулиці

ці Києва на той час ставали безлюдними.

Читанням перелічених книжок і матеріалів я відзначив 80-річчя з дня початку Великої Вітчизняної війни 1941—1945 рр.

Вроджена необхідність. В юності та в молоді роки (особливо ранні) я вів Щоденник (зібралось кілька зошитів), що, як тепер я розумію, було вродженою необхідністю. 7 травня 1960 р. у Щоденнику я зробив такий запис: «Очень часто меня охватывает непреодолимое желание, просто потребность выразить на бумаге все то, что я чувствую, вижу, знаю, думаю. Поэтому, собственно, и веду свой Дневник».

Можливо, що ця потреба викласти свої думки і привела мене в науку. Така потреба є і сьогодні. Тому, особливо після 85-річчя, я відчув бажання знову написати про себе, як продовження всього того, що було надруковано до моїх 70- і 80-річних ювілеїв [С, Старостенко, 2005, с. 548—560, 2015; с. 146—170]. Зауважу, що до цих публікацій необхідно також віднести і статтю [С, Старостенко, 2021], що доповнює свідомість статей [С, Старостенко, 2005, с. 548—560; 2015, с. 146—170] про мою наукову активність.

Як я зазначив раніше [С, Старостенко, 2005, 2015], геофізики мають схильність писати про себе, геофізику та геофізиків. Мені дуже приємно, що в нашому «Геофізичному журналі» таких публікацій, причому дуже добротних, багато. Жаль лише, що частина з них була підготовлена у зв'язку зі смертю наших дорогих колег.

Трохи про себе, в цифрах і датах. 30 січня 2020 р. виповнилось 60 років з дня нашого шлюбу з дорогою Світлою. Сама по собі ця цифра засвідчила, що наш союз був благополучним і щасливим. А через два тижні і один день, тобто 14 лютого 2020 р., Свети не стало (Калабаліна Світлана Марківна, 23.03.1938—14.02.2020). Це був шок, удар, пережити який було дуже непросто. Для Свети завжди головним у житті була родина, і ми це добре відчували. Я звичайно намагався допомагати по дому, але мене завжди була можливість працювати, і я працював. Света не прочитала ні одного

¹ Ю.С. Семенов — черговий приклад того, що геніальні люди в побуті та сімейному житті — часто не подарунки [Семейные тайны, 1999].

слова із всього того, що я друкував, проте вважаю її головним співавтором кожного такого слова! У моїй пам'яті Света завжди порядом, і це назавжди...

1 листопада 2021 р. виповнилось 60 років з дня мого приходу в Інститут геофізики ім. С.І. Субботіна НАН України (тоді — Інститут геофізики АН УРСР). 1 листопада 1961 р. був першим днем моєї стаціонарної аспірантури в Інституті. На сьогодні Інститут для мене — моя друга рідна домівка.

12 листопада 2021 р. виповнилось 30 років моєї роботи на посаді директора Інституту (12.12.1991—12.12.2021).

При Інституті було створено Спецраду із захисту дисертацій на здобуття вченого ступеня доктора та кандидата фізико-математичних і геологічних наук за спеціальністю «геофізика», яку я очолював з 1992 по 2021 р.

У січні 2021 р. виповнилось 25 років, як я став головним редактором «Геофизического журнала» (в інтервалі від ГЖ, 1996, № 4 до ГЖ, 2021, № 4).

Восени 2021 р. виповнилось 70 років, як я вперше переступив поріг плавально-го басейну і почав займатися спортивним плаванням.

З жовтня 1969 р. моя родина (я, Світлана та дочка Олена (Олена Віталіївна Старостенко, д. н. 28.01.1961) почали жити в кооперативному будинку Академії наук по вул. Микільсько-Ботанічна, 27/29, кв. 60. Мені дуже подобається ця спокійна, комфортна вулиця, наш будинок і наш чудо-

вий дуже зелений двір при будинку. Такий зелений двір (по суті прекрасний мініпарк у центрі Києва!) є великою рідкістю, а для маленьких дітей та людей похилого віку — велика та приємна зручність.

Від осені 1958 р. у нас з'явилась дачна ділянка площею близько 600 м² у районі Осокорків (моя мати отримала її на роботі, вона в той час працювала в ЦІНЦі²). Дача була дорогою для мене насамперед тому, що всі члени батьківської (моя бабуся Агрофена Іванівна, батьки та брат Толя (про них див. у статті [С, Старостенко, 2015]) і моєї сім'ї (Света, дочка Олена, зять Сашко (Галенко Олександр Іванович, д. н. 21.06.1960) та онучка Катенька (Галенко Катерина Олександрівна, д. н. 23.06.1987) у різні часи бували там, де завжди нам всім було дуже добре.

На жаль, 3 квітня 2024 р. я продав дачу. Нині один я не можу її підтримувати на належному рівні (у дітей є своя дача).

Різне про різне. Враження про перебування в Естонії. Влітку 1986 р., щоб трохи відпочити від неприємностей Чорнобильської катастрофи, ми зі Світланою вирішили провести відпустку в Естонії. Нам запропонували поїхати в невеличке місто Елва, що знаходиться південніше Таллінна. Там ми винайняли невелику кімнату в доволі великому домі зі своєю ділянкою землі, засадженою плодовими деревами, чагарниками та різною зеленню. Вдень ми ходили відпочивати в ліс на озеро. Одного разу, перед тим як нам вийти з дому, вийшла з кімнати і хазяйка будинку, Света їй каже:

— Хеллі, Ви забули закрити свої кімнати на ключ.

А Хеллі їй відповідає:

— У нас не прийнято закривати будинок на ключ, коли ми виходимо з дому. У нас всі так роблять.

Іншим разом Хелл розповіла нам про те, що у неї за містом є ділянка землі, де вона планує побудувати замиський будинок, і що частина будівельних матеріалів

² Центральний інститут цукру — така коротка назва цього Інституту. Україна в часи СРСР була центром виробництва цукру, його столицею в державі.

У мене вдома 21 лютого 1996 р. (В.М. Єремєєв, В.І. Старостенко та В.М. Страхов).

для цього вже закуплена. Нам стало цікаво на все це подивитись, і одного разу Хеллі повезла нас туди на своїй машині. Ми були вражені тим, що всі будівельні матеріали лежали на території без будь-яких ознак їх охорони. Ми на це звернули увагу Хеллі, а вона нам відповіла, що всі так роблять і це зовсім безпечно.

На базарі, якщо ти щось купив, тобі говорять «Дякую». У нас так не було прийнято в ті часи.

Естонці свій товар (продукти) вважали кращим за привозний товар.

У лісі, куди ми ходили відпочивати та купатися в озері, була зроблена альтанка, де було зручно розташуватися. Сюди, на територію навколо неї, приходив чоловік, він акуратно все прибирав і збирав усяке сміття в спеціальний бак, з якого все, що там було, час від часу вивозили.

Із усього того, що ми бачили, таким чином було організовано життя в Естонії ще в часи СРСР. Можливо собі уявити, якими дикунами ми всі їм здавались.

Висновок: Естонія навіть у часи СРСР була не просто Європою, а супер-Європою! Немає сумніву, що сьогодні вона тим більше супер-Європа!

Про історію. Є два чудових визначення про історію, як про науковий предмет, що відображає закономірності та принципи організації нашого життя. Я не знаю, кому вони належать, але вони дуже правильні та точні. Сформулюю їх:

1) історія вчить, що вона нічому не вчить;

2) історія — це політика сьогодення, перенесена на минуле.

Покажу, що все це так.

Якщо взяти будь-які книги, підручники, монографії з математики, фізики, хімії, біології та ін., то одним і тим самим поняттям у різних книгах надані однакові визначення. Можливо, їх подано різними словами, але їх зміст однаковий. Будь-яка з цих книг дає можливість правильно розібратись та вивчити предмет та його освоїти.

Вісторичній літературі це зовсім не так. Порівняємо, наприклад, що писали в радянські часи про Мазепу, Бандеру та ін.,

і що про них пишуть сьогодні у виданнях України. З такого порівняння випливає, що ні один історичний підручник не дає об'єктивної інформації про минуле, а тому його не можна розглядати як такий, що висвітлює правду про те, про що написано.

Природно, що в першому визначенні історії, наведеному вище, мова йде не про книги з історії, а про історичне явище. І в цьому розумінні воно теж правильне, бо інакше не було б маси історичних помилок, про деякі з них ми знаємо чи навіть їх переживали (наприклад, методи боротьби з п'янством у різні історичні часи).

Тим, що викладено, підтверджується справедливості і другого визначення історії. Усе тісно переплетене.

Не так давно на всі ці теми опублікована дуже хороша стаття В.М. Литвина [С, 2022]. У ній наведена, між іншим, така думка про історію швейцарського історика культури Я. Буркхардта: «...історія взагалі найненауковіша з усіх наук, хоча й розповідає новим поколінням багато речей, які варті уваги». У статті В.М. Литвина [С, 2022] є і така фраза: «Тепер у підручниках можна тільки один раз згадати, що існувала Київська Русь, а далі називати її Руссю».

Сумно, що все це так. Нами завжди керували політики, правда яких ніколи не цікавила. Всі наші негаразди від них. Я їх ненавиджу.

Т.Г. Шевченко та російська мова. Щоб вивчати й читати твори Т.Г. Шевченка, треба знати й російську мову, оскільки 2/3 всього, що він створив, написано поросійськи. Більше того, навіть щоденник (він називав його «Журналом») Т.Г. Шевченко писав російською мовою. Це особливо дивувало його співвітчизників, приміром І.С. Тургенєва [1956, с. 261—265]. Нас сьогодні це також дивує. І.С. Тургенєв згадував, що у Шевченко був «выговор чисто русский» [Тургенев, 1956, с. 262].

Я перечитав усі твори Т.Г. Шевченка, взагалі перечитав усю українську класику як минулих часів, так і недавніх (І.П. Котляревський, М.М. Коцюбинський, Панаас Мирний, І.С. Нечуй-Левицький, Іван Франко, Леся Українка, Олесь Гончар,

О.Є. Корнійчук, Н.С. Рибак, М.Ф. Рильський, В.М. Сосюра, В.С. Стус, П.Г. Тичина).³

³ Я знав одного професора-філолога, що читав лекції з української літератури студентам Київського державного університету імені Тараса Шевченка. Як з'ясувалось, він поняття не мав, хто такий Е.М. Ремарк. Він не тільки не читав твори цього письменника, його це взагалі зовсім не цікавило. Подібне торкалось й інших світових класиків, що вразило мене. Чому може навчити такий професор?

Думаю, що подібних публікацій у мене вже не буде. Тому зараз я хочу висловити щиро подяку всім, з ким я протягом багатьох років працював у системі «Укргеофізика», в Інституті геофізики ім. С.І. Суботіна НАН України, у Відділенні наук про Землю НАН України та багатьом колегам, пов'язаним і не пов'язаним з нашою дорогою НАН України, нашим дорогим іноземним колегам. Всім всього найкращого!

Список літератури

А. Література автора 2016—2023 рр.

В. Література автора 2024 р.

С. Література

Верпаховська О.О., Старостенко В.І., Легостаєва О.В., Чулков С.С. Пам'яті Віктора Даниловича Омельченка (14.5.1944—29.08.2022). *Геофиз. журн.* 2022. Т. 44. № 4. С. 195—196.

Виступ академіка НАН України Віталія Івановича Старостенка. *Вісник НАН України*. 2020. № 10. С. 37.

Вялов П.І., Старостенко В.І., Бабак В.П. Папа Римський Франциск поздравил Б.Е. Патона со 100-летним юбилеем. *Геофиз. журн.* 2019. Т. 41. № 2. С. 194—198.

Гинтов О.Б., Старостенко В.І. Введение. В кн.: *Очерки геодинамики Украины*. Киев: ВІ ЕН ЕЙ, 2018, С. 11—16.

Гласко Ю.В., Мегеря В.М., Старостенко В.І., Корчагин И.Н. Комплекс вычислительных алгоритмов интерпретации и web-ориентированная информационная система относительно месторождений нефти и газа. *Вопросы теории и практики геологической интерпретации гравитационных, магнитных и электрических полей. Сборник научных трудов*. Вып. 1(46). Пермь, 2019, С. 94—97.

Егорова Т.П., Старостенко В.І., Коболев В.П., Гобаренко В.С. Глубинное строение территории Украины по современным геофизическим данным. Черноморская впадина. В кн.: *Очерки геодинамики Украины*. Киев: ВІ ЕН ЕЙ, 2018, С. 81—101.

Исаев В.І., Алеева А.О., Лобова Г.А., Исае-

ва О.С., Старостенко В.І. О природе палеозойских залежей нефти и их поисковом «отражении» в геофизическом разрезе юрских пластов (Юго-восток Западной Сибири). *Геофиз. журн.* 2021. Т. 43. № 1. С. 93—128. <https://doi.org/10.24028/gzh.0203-3100.v43i1.2021.225502>.

Исаев В.І., Галиева М.Ф., Алеева А.О., Лобова Г.А., Старостенко В.І., Фомин А.Н. Палеотемпературное моделирование очагов генерации углеводородов и их роль в формировании залежей «палеозойской» нефти (Останинское месторождение, Томская область). *Георесурсы*. 2021. Т. 23. № 1. С. 3—16.

Исаев В.І., Искоркина А.А., Лобова Г.А., Старостенко В.І., Тихоцкий С.А., Фомин А.Н. Мезозойско-кайнозойский климат и неотектонические события как факторы реконструкции термической истории нефтематеринской баженовской свиты арктического региона Западной Сибири (на примере п-ва Ямал). *Физика Земли*. 2018. № 2. С. 124—144.

Исаев В.І., Крутенко Д.С., Лобова Г.А., Осипова Е.Н., Старостенко В.І. Картирование теплового потока Западной Сибири (юго-восток). *Геофиз. журн.* 2021. Т. 43. № 6. С. 173—195. <https://doi.org/10.24028/gzh.v43i6.251560>.

Исаев В.І., Лобова Г.А., Старостенко В.І., Стоцкий В.В., Фомин А.Н. Зональное районирование нефтеносных сланцевых толщ южного сегмента Колтогорско-Уренгойского

- палеорифта. *Нефтегазовая геология. Теория и практика*. 2017. Т. 12. № 2. С. 1—14.
- Исаев В.И., Лобова Г.А., Мазуров А.К., Старостенко В.И., Фомин А.Н. Районирование мегавпадины юго-востока Западной Сибири по плотности ресурсов сланцевой нефти тогурской и баженовской материнских свит. *Геология нефти и газа*. 2018. № 1. С. 15—39.
- Исаев В.И., Лобова Г.А., Старостенко В.И. Реконструкции неотектонических событий методом палео-температурного моделирования (на площадях п-ва Ямал). *Вопросы теории и практики геологической интерпретации геофизических полей. Материалы 45-й сессии Международного семинара им. Д.Г. Успенского. Казань, 22—26 января 2018 г.* Казань: Изд-во Казан. ун-та, 2018, С. 109—110.
- Исаев В.И., Старостенко В.И., Лобова Г.А., Фомин А.Н., Исагалиева А.К. Тектоно-седиментационная интерпретация данных геотермии при выявлении и оценке позднезоценовой эрозии на арктических месторождениях углеводородов (п-ва Ямал). *Изв. Томск. политехн. ун-та. Инжиниринг георесурсов*. 2017. Т. 328. № 7. С. 19—31.
- Коболев В.П., Старостенко В.И., Русаков О.М. До 90-річчя члена-кореспондента НАН України Романа Івановича Кутаса. *Геофиз. журн.* 2023. Т. 45. № 3. С. 143—153.
- Кудин Д.В., Соловьев А.А., Сидоров Р.В., Старостенко В.И., Сумарук Ю.П., Легостаева О.В. Система ускоренной подготовки квазиокончательных данных стандарта ИНТЕРМАГНЕТ. *Геомагнетизм и аэрономия*. 2021. Т. 61. № 1. С. 46—59. <https://doi.org/10.31857/S0016794021010090>.
- Кутас Р.И., Накапелюх М.В., Старостенко В.И., Гинтов О.Б., Муровская А.В., Бубняк И.Н., Вихоть Ю.П., Шлапинский В.Е. Геодинамика альпийского обрамления юго-западной окраины Восточно-Европейской плиты. Украинские Карпаты. В кн.: *Очерки геодинамики Украины*. Киев: ВІ ЕН ЕЙ, 2018, С. 166—202.
- Макаренко И.Б., Куприенко П.Я., Савченко А.С., Старостенко В.И., Легостаева О.В. Плотностная неоднородность земной коры вдоль широтных зон разломов Украинского щита и Днепровско-Донецкой впадины. *Геология и полезные ископаемые Украины. Сборник тезисов научной конференции, посвященной 100-летию Национальной академии наук Украины та Державної служби геології та надр України, 2—4 жовтня 2018 р.* Київ. 2018, С. 139—140.
- Макаренко И.Б., Куприенко П.Я., Савченко А.С., Старостенко В.И., Легостаева О.В. Плотностная неоднородность осадочной толщи Черноморской мегавпадины и прилегающих территорий по данным трехмерного гравитационного моделирования. *Вопросы теории и практики геологической интерпретации гравитационных, магнитных и электрических полей. Сборник научных трудов*. Вып. 1(46). Пермь, 2019, С. 255—260.
- Макаренко И.Б., Бієлік М., Старостенко В.І., Дерерова Я., Савченко О.С., Легостаєва О.В. Тривимірна густинна модель осадового заповнення Карпатсько-Паннонського регіону. *Геофиз. журн.* 2022. Т. 44. № 6. С. 135—151. <https://doi.org/10.24028/gj.v44i6.273639>.
- Макаренко И.Б., Савченко О.С., Дерерова Я., Муровська Г.В., Старостенко В.І., Бієлік М., Легостаєва О.В. Глибинна будова Закарпатського прогину (українська частина) за даними густинного моделювання. *Геофиз. журн.* 2023. Т. 45. № 4. С. 43—83. <https://doi.org/10.24028/gj.v45i4.286285>.
- Макаренко И.Б., Старостенко В.И., Купрієнко П.Я., Савченко О.С., Легостаєва О.В. *Неоднорідність земної кори України і суміжних регіонів за результатами 3D гравітаційного моделювання*. Київ: Наук. думка, 2021, 204 с.
- Макаренко І., Савченко О., Старостенко В., Легостаєва О., Задирака О. Густинна неоднорідність земної кори Закарпатського прогину за результатами гравітаційного моделювання. *Геофізика і геодинаміка: прогнозування та моніторинг геологічного середовища. Зб. наук. праць*. Під заг. ред. В.Ю. Максимчука. Львів: Растр-7, 2023, С. 132—135.
- Мегеря В.М., Старостенко В.И., Корчагин И.Н., Филатов В.Г., Гласко Ю.В. Несейсмические методы для поисков скоплений углеводородов. *Вопросы теории и практики геологической интерпретации геофизических полей. Материалы 44-й сессии Международного семинара им. Д.Г. Успенского. 23—27 января 2017 г.* Москва: ИФЗ РАН, 2017, С. 238—241.

- Пашкевич И.К., Русаков О.М., Кутас Р.И., Гринь Д.Н., Старостенко В.И., Яник Т. Строение литосферы по комплексному анализу геолого-геофизических данных вдоль профиля DOBREFraction'99/DOBRE-2 (Восточно-Европейская платформа — Восточно-Черноморская впадина). *Геофиз. журн.* 2018. Т. 40. № 5. С. 98—136. <https://doi.org/10.24028/gzh.0203-3100.v40i5.2018.147476>.
- Русаков О.М., Старостенко В.И., Якимчик А.И. Анализ статистики публикационной активности научных сотрудников Института геофизики им. С.И. Субботина НАН Украины за 1974—2020 гг. в наукометрической базе Web of Science. *Геофиз. журн.* 2021. Т. 43. № 6. С. 196—208. <https://doi.org/10.24028/gzh.v43i6.251562>.
- Старостенко В. Видатний киянин. В кн.: *Ісаак Михайлович Трахтенберг. Учений, Учитель, Громадянин. До 100-річчя від дня народження*. Київ: Авіцена, 2023, С. 154—156.
- Старостенко В.И. Вступительное слово главного редактора. *Актуальні проблеми геосередовища і зонduючих систем. Матеріали III Міжнародної наукової конференції. Київ, 3—5 жовтня 2017 р.* Київ: Талком, 2017, С. 7—8.
- Старостенко В.И. Еще несколько слов о Борисе Евгеньевиче Патоне. *Геофиз. журн.* 2018. Т. 40. № 5. С. 301—304. <https://doi.org/10.24028/gzh.0203-3100.v40i5.2018.148891>.
- Старостенко В.И. Институту геофизики им. С.И. Субботина НАН Украины — 60 лет. *Геофиз. журн.* 2021. Т. 43. № 1. С. 276—283.
- Старостенко В.И. К 90-летию юбилею Е.Ф. Шнюкова — геолога дальнего плавания, начальника экспедиции 19-го рейса НИС «Академик Вернадский» в Индийский океан. *Геофиз. журн.* 2020. Т. 42. № 4. С. 201—223. <https://doi.org/10.24028/gzh.0203-3100.v42i4.2020.212528>.
- Старостенко В.И. К 90-летию юбилею Е.Ф. Шнюкова — геолога дальнего плавания, начальника экспедиции 19-го рейса НИС «Академик Вернадский» в Индийский океан. *Геологія і корисні копалини Світового океану*. 2020. Т. 16. № 1. С. 11—33. <https://doi.org/10.15407/gpimo2020.01.011>.
- Старостенко В.И. О публикациях, которые в прежних обзорах не упоминались. *Геофиз. журн.* 2021. Т. 43. № 4. С. 221—240. <https://doi.org/10.24028/gzh.v43i4.239978>.
- Старостенко В.И. От ответственного редактора. В кн.: *В.Н. Шуман. Избранные труды*. Киев: Талком, 2017, С. 5—10.
- Старостенко В.И., Гинтов О.Б. Геодинамика Украинского щита. Проблемы геодинамики украинского докембрия (обзор взглядов). В кн.: *Очерки геодинамики Украины*. Киев: ВІ ЕН ЕЙ, 2018, С. 355—367.
- Старостенко В.И., Гинтов О.Б. Памяти выдающегося ученого-рудooискателя Сергея Валентиновича Нечаева (03.03.1932—04.08.2018). *Геофиз. журн.* 2018. Т. 40. № 4. С. 220—222.
- Старостенко В.И., Гинтов О.Б. (Ред.). *Очерки геодинамики Украины*. Киев: ВІ ЕН ЕЙ, 2018, 465 с.
- Старостенко В.И., Гинтов О.Б., Гордиенко В.В., Пашкевич И.К., Орлюк М.И., Гончар В.В. Геодинамическое развитие литосферы Украины и формирование месторождений полезных ископаемых. Днепровско-Донецкая нефтегазоносная провинция. В кн.: *Очерки геодинамики Украины*. Киев: ВІ ЕН ЕЙ, 2018, С. 404—407.
- Старостенко В.И., Гинтов О.Б., Ентин В.А. Украинский Геологический Комитет: 100 лет со времени создания, история реорганизаций, результаты работы. *Геофиз. журн.* 2017. Т. 39. № 6. С. 144—161. <https://doi.org/10.24028/gzh.0203-3100.v39i6.2017.116948>.
- Старостенко В.И., Гинтов О.Б., Пашкевич И.К. Геодинамическое развитие литосферы Украины и формирование месторождений полезных ископаемых. Украинский щит. В кн.: *Очерки геодинамики Украины*. Киев: ВІ ЕН ЕЙ, 2018, С. 402—404.
- Старостенко В.И., Ентин В.А., Костенко Н.М., Гинтов О.Б. Памяти Вячеслава Акимовича Великанова — крупного геолога и замечательного человека. *Геофиз. журн.* 2019. Т. 41. № 5. С. 252—254. <https://doi.org/10.24028/gzh.0203-3100.v41i5.2019.185682>.
- Старостенко В.И., Кендзера А.В., Легостаева О.В. Институт геофизики им. С.И. Субботина НАН Украины к 100-летию юбилеям Академии и ее Президента Бориса Евгенье-

- вича Патона. *Геофиз. журн.* 2018. Т. 40. № 5. С. 3—46. <https://doi.org/10.24028/gzh.0203-3100.v40i5.2018.147471>.
- Старостенко В.И., Куприенко П.Я., Макаренко И.Б., Савченко А.С., Легостаева О.В. Состав земной коры Ингульского мегаблока Украинского щита (типы коры) и закономерности размещения месторождений рудных полезных ископаемых. *Геофиз. журн.* 2017. Т. 39. № 5. С. 27—46. <https://doi.org/10.24028/gzh.0203-3100.v39i5.2017.112338>.
- Старостенко В.И., Куприенко П.Я. Макаренко И.Б., Савченко А.С., Легостаева О.В. Трехмерная плотностная модель земной коры центральной части Головановской шовной зоны Украинского щита. *Геофиз. журн.* 2018. Т. 40. № 3. С. 27—53. <https://doi.org/10.24028/gzh.0203-3100.v40i3.2018.137172>.
- Старостенко В.И., Макаренко И.Б., Русаков О.М., Куприенко П.Я., Савченко А.С., Легостаева О.В. Плотностная неоднородность земной коры Черноморской мегавпадины и прилегающих территорий по данным трехмерного гравитационного моделирования. I. Региональное распределение плотности на разных глубинах. *Геофиз. журн.* 2019. Т. 41. № 4. С. 3—39. <https://doi.org/10.24028/gzh.0203-3100.v41i4.2019.177363>.
- Старостенко В.И., Макаренко И.Б., Русакова О.М., Куприенко П.Я., Савченко А.С., Легостаева О.В. Плотностная неоднородность земной коры Черноморской мегавпадины и прилегающих территорий по данным трехмерного гравитационного моделирования. II. Плотностные разрезы. *Геофиз. журн.* 2020. Т. 42. № 1. С. 3—33. <https://doi.org/10.24028/gzh.0203-3100.v42i1.2020.195462>.
- Старостенко В.И., Омельченко В.Д. К 75-летию юбилею Анатолия Петровича Толкунова. *Геофиз. журн.* 2020. Т. 42. № 3. С. 206—208. <https://doi.org/10.24028/gzh.0203-3100.v42i3.2020.205248>.
- Старостенко В.И., Орлюк М.И. Инне Константиновне Пашкевич — 85 лет. *Геофиз. журн.* 2019. Т. 41. № 1. С. 231—233. <https://doi.org/10.24028/gzh.0203-3100.v41i1.2019.160342>.
- Старостенко В.И., Пашкевич И.К., Гинтов О.Б. Светлой памяти Светланы Вениаминовны Богдановой. *Геофиз. журн.* 2019. Т. 41. № 3. С. 214—219. <https://doi.org/10.24028/gzh.0203-3100.v41i3.2019.173754>.
- Старостенко В.И., Пашкевич И.К., Куприенко П.Я., Макаренко И.Б., Савченко А.С. Глубинное строение территории Украины по современным геофизическим данным. Днепроовско-Донецкая впадина. В кн.: *Очерки геодинамики Украины*. Киев: ВІ ЕН ЕЙ, 2018, С. 36—47.
- Старостенко В.И., Пашкевич И.К., Макаренко И.Б., Куприенко П.Я., Савченко А.С. Геодинамическая интерпретация геолого-геофизической неоднородности литосферы Днепроовско-Донецкой впадины. *Доп. НАН України*. 2017. № 9. С. 84—94.
- Старостенко В.И., Пашкевич И.К., Макаренко И.Б., Куприенко П.Я., Савченко А.С. Неоднородность литосферы Днепроовско-Донецкой впадины и ее геодинамические следствия. Ч. I. Глубинное строение. *Геодинаміка*. 2017. № 1(22). С. 125—138. <https://doi.org/10.23939/jgd2017.01.125>.
- Старостенко В.И., Пашкевич И.К., Макаренко И.Б., Куприенко П.Я., Савченко А.С. Неоднородность литосферы Днепроовско-Донецкой впадины и ее геодинамические следствия. Ч. II. Геодинамическая интерпретация. *Геодинаміка*. 2017. № 2(23). С. 83—103. <https://doi.org/10.23939/jgd2017.02.083>.
- Старостенко В.И., Пашкевич И.К., Орлюк М.И. Светлой памяти Германа Ивановича Каратаева. *Геофиз. журн.* 2021. Т. 43. № 2. С. 241—247.
- Старостенко В.И., Русаков О.М., Якимчик А.И. Международное сотрудничество Института геофизики им. С.И. Субботина НАН Украины в 2010—2020 гг. *Геофиз. журн.* 2021. Т. 43. № 3. С. 205—226. <https://doi.org/10.24028/gzh.v43i3.236390>.
- Старостенко В.И., Трипольский А.А. Важный вклад в изучение литосферы Северной Европы по сейсмическим данным. *Геофиз. журн.* 2018. Т. 40. № 2. С. 186—191.
- Старостенко В.И., Шнюков Е.Ф., Щипцов А.А., Коболев В.П. Памяти доктора технических наук, профессора Леонида Евгеньевича Собисевича. *Геофиз. журн.* 2021. Т. 43. № 2. С. 236—238.

- Старостенко В.І., Яник Т., Гинтов О.Б., Лысынчук Д.В., Сьрода П., Чуба В., Коломиец Е.В., Александровский П., Омельченко В.Д., Коминахо К., Гутерх А., Тира Т., Гринь Д.Н., Легостаева О.В., Тибо Г., Толкунов А.П. Скоростная модель земной коры и верхней мантии вдоль профиля DOBRE-4 от Северной Добруджи до центральной области Украинского щита. 1. Сейсмические данные. *Физика Земли*. 2017. № 2. С. 24—35.
- Старостенко В.І., Яник Т., Гинтов О.Б., Лысынчук Д.В., Сьрода П., Чуба В., Коломиец Е.В., Александровский П., Омельченко В.Д., Коминахо К., Гутерх А., Тирира Т., Гринь Д.Н., Легостаева О.В., Тибо Г., Толкунов А.П. Скоростная модель земной коры и верхней мантии вдоль профиля DOBRE-4 от Северной Добруджи до центральной области Украинского щита. 2. Геотектоническая интерпретация. *Физика Земли*. 2017. № 2. С. 36—44.
- Старостенко В.І. Вітання самому молодому академіку Відділення наук про Землю НАН України Стеллі Борисівні Шехуновій з нагоди 60-річного ювілею. *Геофиз. журн.* 2023. Т. 45. № 1. С. 137—139. <https://doi.org/10.24028/gj.v45i1.275608>.
- Старостенко В.І. Михайло Іванович Толстой (03.03.1928 — 15.06.2017). *Геофиз. журн.* 2017. Т. 39. № 4. С. 128—129. <https://doi.org/10.24028/gzh.0203-3100.v39i4.2017.133389>.
- Старостенко В.І. Про виконання наукового проекту «Геофізичні дослідження літосфери центрального та північного регіонів України для оцінки перспектив нафтогазоносності (GEORIFT)». *Вісник НАН України*. 2017. № 3. С. 17—23.
- Старостенко В.І. Про результати виконання цільового проекту «Геофізичні дослідження літосфери зони зчленування Східноєвропейської та Західноєвропейської платформ України у зв'язку з перспективами нафтогазоносності». *Вісник НАН України*. 2022. № 1. С. 45—51.
- Старостенко В.І. Про результати виконання цільової програми наукових досліджень НАН України «Мінерально-сировинна база України як основа безпеки держави». *Вісник НАН України*. 2021. № 4. С. 29—33.
- Старостенко В.І., Бурякович Т.К., Легостаева О.В. Тетяна Олексіївна Цветкова (30.11.1944—14.06.2023). *Геофиз. журн.* 2023. Т. 45. № 3. С. 158—160.
- Старостенко В.І., Верпаховська О.О., Тополок О.В., Легостаева О.В., Чулков С.С. Пам'яті Олександра Андрійовича Трипільського (25.08.1938—30.06.2023). *Геофиз. журн.* 2023. Т. 45. № 4. С. 187—189.
- Старостенко В.І., Кендзера О.В. Створення теорії тектонічних рухів і механізму формування структури земної кори. В кн.: *Національна академія наук України. Вигадні досягнення. 1918—2018*. Київ: Фенікс, 2018, С. 114.
- Старостенко В.І., Коболев В.П. До 80-річчя від дня народження академіка НАН України Валерія Миколайовича Єремєєва. *Геофиз. журн.* 2022. Т. 44. № 1. С. 176—183.
- Старостенко В.І., Коболев В.П., Кучма В.Г. До 90-річчя з дня народження Анатолія Васильовича Чекунова. *Геофиз. журн.* 2022. Т. 44. № 2. С. 170—176.
- Старостенко В.І., Коболев В.П., Легостаева О.В., Кучма В.Г., Чулков С.С. В Києві встановлена меморіальна дошка пам'яті академіка НАН України Анатолія Васильовича Чекунова. *Геофиз. журн.* 2023. Т. 45. № 5. С. 141—142.
- Старостенко В.І., Макаренко І.Б., Савченко О.С., Купрієнко П.Я., Легостаева О.В. Тривимірна густинна модель Тарасівської базит-мегабазитової структури Голованівської шовної зони Українського щита. *Геофиз. журн.* 2022. Т. 44. № 2. С. 135—151. <https://doi.org/10.24028/gj.v44i2.256269>.
- Старостенко В.І., Русаков О.М., Амашукели Т.А. «Геофизический журнал» — найкращий журнал України у розділі «Earth Sciences». *Геофиз. журн.* 2022. Т. 44. № 1. С. 173—175.
- Старостенко В.І., Шестопалов В.М., Кендзера О.В., Шибєцький Ю.О., Згоннік В.О., Омельченко В.Д. Сейсмічність території розташування ЧАЕС потребує невідкладних заходів. *IV Міжнародна конференція. Проблеми зняття з експлуатації об'єктів навколишнього середовища (24—26 квітня 2019 року, м. Славутич)*. Збірник матеріалів. Чернівці, ЧНТУ, 2019, С. 233—237.

- Старостенко В.І., Коболев В.П. Відділенню наук про Землю НАН України — 60 років. *Геофиз. журн.* 2023. Т. 45. № 4. С. 178—184.
- Старостенко В.І., Коболев В.П. До 60-річчя Відділення наук про Землю НАН України. Частина 1. Історичний нарис розвитку природничих наук від заснування Академії наук України до створення Відділу наук про Землю і Космос АН УРСР (1918—1962). *Геол. журн.* 2023. № 4(382). С. 97—121. <https://doi.org/10.30836/igs.1025-6814.2023.4.289561>.
- Старостенко В.І., Коболев В.П., Щипцов О.А. Розвиток морських наукових досліджень України. *Геофиз. журн.* 2023. Т. 45. № 4. С. 171—177.
- Янік Т., Старостенко В., Александровський П., Сторова Т., Чуба В., Срьода П., Муровська Г., За-яць Х., Коломієць К., Лисинчук Д., Вуйчик Д., Мечі Д., Глушинський А., Омельченко В., Легостаєва О., Толкунов А., Амашукелі Т., Гринь Д., Чулков С. Сейсмічний експеримент TTZ-SOUTH. *Геофиз. журн.* 2021. Т. 43. № 2. С. 28—44. <https://doi.org/10.24028/gzh.v43i2.230189>.
- Amashukeli, T., Czuba, W., Grzyb, J., Dragut, A., Gryn, D., Janik, T., Kolomiyets, K., Legostaeva, O., Lysynchuk, D., Mechie, J., Mocanu, V., Okoń, J., Omelchenko, V., Starostenko, V., Stephenson, R., Środa, P., & Trzeciak, M. (2016). The RomUkrSeis wide-angle seismic profile: preliminary results. *17th International Seismix Symposium (Seismix 2016)*, Aviemore, Scotland, 15—20 May 2016. Abstract volume, CD.
- Bielik, M., Makarenko, I., Csicsay, K., Legostaeva, O., Starostenko, V., Savchenko, A., Šimonová, B., Dérerová, J., Fojtíková, L., Pašteka, R., Vozár, J. (2018). The refined Moho depth map in the Carpathian-Pannonian region. *Contributions to Geophysics and Geodesy*, 48(2), 179—190. <https://doi.org/10.2478/congeo-2018-0007>.
- Bielik, M., Zeyen, H., Starostenko, V., Makarenko, I., Legostaeva, O., Savchenko, S., Dérerová, J., Grinč, M., Godová, D., & Pánisová, J. (2022). A review of geophysical studies of the lithosphere in the Carpathian-Pannonian region. *Geologica Carpathica*, 73(6), 499—516.
- Bielik, M., Zeyen, H., Tašarová, Z.A., Starostenko, V., Makarenko, I., Legostaeva, O., Goe-tze, H.-J., Horváth, F., Pašteka, R., Dérerová, J., Pánisová, J., Grinč, M., & Šimonová, B. (2019). Integrated geophysical modelling of the lithosphere in the Carpathian-Pannonian region: A review. *Proc. of the Geologica Carpathica 70 Conference, Smolenice Castle, Slovakia* (pp. 166—170).
- Isaev, V.I., Iskorkina, A.A., Lobova, G.A., Starostenko, V.I., Tikhotskii, S.A., & Fomin, A.N. (2018). Mesozoic-Cenozoic climate and neotectonic events as factors in reconstructing the thermal history of the source-rock Bazhenov Formation, Arctic region, West Siberia, by the example of the Yamal Peninsula. *Izvestiya, Physics of the Solid Earth*, 54(2), 310—329.
- Janik, T., Starostenko, V., Aleksandrowski, P., Yegorova, T., Czuba, W., Środa, P., Murovskaya, A., Zajats, K., Kolomiyets, K., Lysynchuk, D., Wójcik, D., Mechie, J., Głuszyński, A., Omelchenko, V., Legostaeva, O., Tolkunov, A., Amashukeli, T., Gryn, D., & Chulkov, S. (2020). TTZ-South seismic experiment. *Geofizicheskiy Zhurnal*, 42(3), 3—15. <https://doi.org/10.24028/gzh.0203-3100.v42i3.2020.204698>.
- Janik, T., Starostenko, V., Aleksandrowski, P., Yegorova, T., Czuba, W., Środa, P., Murovskaya, A., Zajats, K., Głuszyński, A., Kolomiyets, K., Lysynchuk, D., Wójcik, D., Omelchenko, V., Legostaeva, O., Mechie, J., Tolkunov, A., Amashukeli, T., Gryn, D., & Chulkov, S. (2020). TTZ-South seismic profile reveals the lithospheric structure along the SW border of the East European Craton in SE Poland and NW Ukraine. *Abstracts of SEISMIX 2020 — 19th International Symposium on Deep Seismic Profiling of the Continents and their Margins. 15—20 March 2020, Perth, Australia*.
- Janik, T., Starostenko, V., Aleksandrowski, P., Yegorova, T., Czuba, W., Środa, P., Murovskaya, A., Zajats, K., Głuszyński, A., Kolomiyets, K., Lysynchuk, D., Wójcik, D., Omelchenko, V., Legostaeva, O., Mechie, J., Tolkunov, A., Amashukeli, T., Gryn, D., & Chulkov, S. (2020). The transition of the East European cratonic lithosphere to that of the Palaeozoic collage of the Trans-European Suture Zone as depicted on the TTZ-South deep seismic profile (SE Poland to NW Ukraine). *Geophysical Research Abstracts, Vol. 22, 2020 EGU, General Assembly 2020*.
- Janik, T., Starostenko, V., Aleksandrowski, P.,

- Yegorova, T., Szuba, W., Sroda, P., Murovskaya, A., Zayats, K., Mechie, J., Kolomiyets, K., Lysynchuk, D., Wójcik, D., Omelchenko, V., Legostaeva, O., Głuszyński, A., Tolkunov, A., Amashukeli, T., Gryn, D., & Chulkov, S. (2022). Lithospheric structure of the East European Craton at the transition from Sarmatia to Fennoscandia interpreted from the TTZ-South seismic profile (SE Poland to Ukraine). *Minerals*, 12(2), 112. <https://doi.org/10.3390/min12020112>.
- Loboda, G., Stotsky, V., Isaev, V., & Starostenko, V. (2017). Shale oil of south segment of Koltogor-Urengoy paleorift. *17th Intern. Multidisciplinary Scientific Geoconference: Science and Technologies in Geology, Exploration and Mining, Conference Proceedings., Albene, 29 June — 5 July, Bulgaria* (Vol. 17, pp. 867—874).
- Makarenko, I., Legostaeva, O., Savchenko, O., Starostenko, V., & Zadyraka, O. (2023). Modern technology of 3D gravity modeling. *XVII International Scientific Conference «Monitoring of Geological Processes and Ecological Condition of the Environment».* November 7—10, 2023, Kyiv, Ukraine.
- Pyatakov, Yu.V., Isaev, V.I., & Starostenko, V.I. (2016). 3D paleotemperature modeling of the geothermal regime of sedimentary basins: example of the Lunskaia depression, Sakhalin island. *Russian journal of Pacific geology*, 10(6), 408—416.
- RomUkrSeis Working Group: Amashukeli, T., Czuba, W., Dragut, A., Gryn, D., Janik, T., Kolomiyets, K., Legostaeva, O., Lysynchuk, D., Mechie, J., Mocanu, V., Okon, J., Omelchenko, V., Skrzynik, T., Starostenko, V., Stephenson, R., Środa, P., & Yegorova, T. (2018). *RomUkrSeis: the deep structure of the TESZ where it is obscured by the Eastern Carpathians. In: 18th International SEISMIX Symposium. Book of abstracts. Cracow, Poland, 17—22 June 2018* (P. 12).
- Rusakov, O., Starostenko, V., Pashkevich, I., & Kutas, R. (2023). Contrasting lithospheric geophysical structure of the Black Sea subbasins: Relevance to testing geotectonic models for this mega depression. *Geofizicheskii Zhurnal*, 45(1), 55—71. <https://doi.org/10.24028/gj.v45i1.275178>.
- Shestopalov, V., Lukin, A., Starostenko, V., Ponomarenko, O., Tsvetkova, T., Koliabina, I., Makarenko, A., Usenko, O., Rud, O., Onoprienko, A., Saprykin, V., & Vardapelian, R. Prospects for exploration of hydrogen fields in riftogene structures of platforms (the case of the Dnieper-Donets Aulacogene). (2021). *Geofizicheskii Zhurnal*, 43(5), 3—18. <https://doi.org/10.24028/gzh.v43i5.244038>.
- Sosson, M., Adamia, S., Kangarli, T., Karakaniyan, A., Starostenko, V., Danelian, T., & Ritz, J.F. (2017). The highlights and the contribution of International Research Group (IRG) «South Caucasus Geosciences» (France, Armenia, Azerbaijan, Georgia and Ukraine). *Geofizicheskii Zhurnal*, 39(4), 117—119.
- Sosson, M., Stephenson, R., Adamia, S., Avagyan, A., Kangarli, T., Starostenko, V., Yegorova, T., Sheremet, Y., Barrier, E., Rolland, Y., Hassig, M., Candaux, Z., Alania, V., Enukidze, O., Sadradze, N., Sahakyan, L., Galoyan, G., & Vardanyan, S. (2018). The Eastern Black Sea and Caucasus domain origin and its tectonic evolution: new insights from results of a decade of field works and of geophysical research. *1st Conference of Arabian Journal of Geoscience (CAJG), November*.
- Starostenko, V.I., Murovskaya, A.V., Yegorova, T.P., Gintov, O.B., & Amashukeli, T.A. (2022). The relationship of the oil and gas fields of the Forecarpathian region with the regional faults system and deep structure. *Geofizicheskii Zhurnal*, 44(1), 111—123. <https://doi.org/10.24028/gzh.v44i1.253713>.
- Starostenko, V., Janik, T., Czuba, W., Środa, P., Murovskaya, A., Yegorova, T., Verpakhovska, A., Kolomiyets, K., Lysynchuk, D., Wójcik, D., Omelchenko, V., Amashukeli, T., Legostaeva, O., Gryn, D., & Chulkov, S. (2023). The SHIELD'21 deep seismic experiment. *Geofizicheskii Zhurnal*, 45(1), 3—10. <https://doi.org/10.24028/gj.v45i1.275126>.
- Starostenko, V., Janik, T., Czuba, W., Środa, P., Murovskaya, A., Yegorova, T., Verpakhovska, A., Kolomiyets, K., Lysynchuk, D., Wójcik, D., Omelchenko, V., Amashukeli, T., Legostaeva, O., Gryn, D., & Chulkov, S. (2023). The SHIELD'21 deep seismic experiment, Ukraine. *Geophysical Research Abstracts, EGU23-2387. EGU General Assembly*.
- Starostenko, V., Janik, T., Stephenson, R., Gryn, D.,

- Rusakov, O., Czuba, W., Šroda, P., Grad, M., Guterch, A., Flüh, E., Thybo, H., Artemieva, I., Tolkunov, A., Sydorenko, G., Lysynchuk, D., Omelchenko, V., Kolomiyets, K., Legostaeva, O., Dannowski, A., & Shulgin, A. (2017). DOBRE-2 WARR profile: the Earth's upper crust across Crimea between the Azov Massif and the northeastern Black Sea. In Sosson M., Stephenson, R.A., Adamia, S.A. (Eds), *Tectonic Evolution of the Eastern Black Sea and Caucasus* (Vol. 428, pp. 199—220). Geol. Soc., London, Spec. Publ.
- Starostenko, V., Janik, T., Yegorova, T., Czuba, W., Šroda, P., Lysynchuk, D., Aizberg, R., Garetsky, R., Karataev, G., Gribik, Y., Farfuliak, L., Kolomiyets, K., Omelchenko, V., Gryn, D., Guterch, A., Komminaho, K., Legostaeva, O., Thybo, H., Tiira, T., & Tolkunov, A. (2016). The GEORIFT 2013 wide-angle seismic profile, preliminary results. *17th International Seismix Symposium (Seismix 2016)*, Aviemore, Scotland, 15—20 May 2016. Abstract volume, CD.
- Starostenko, V., Janik, T., Yegorova, T., Czuba, W., Šroda, P., Lysynchuk, D., Aizberg, R., Garetsky, R., Karataev, G., Gribik, Y., Farfuliak, L., Kolomiyets, K., Omelchenko, V., Gryn, D., Guterch, A., Komminaho, K., Legostaeva, O., Thybo, H., Tiira, T., & Tolkunov, A. (2017). The GEORIFT 2013 wide-angle seismic profile, along Pripyat-Dnieper-Donets Basin. *Geophysical Research Abstracts, EGU General Assembly*, Vol. 19.
- Starostenko, V., Janik, T., Yegorova, T., Czuba, W., Šroda, P., Lysynchuk, D., Aizberg, R., Garetsky, R., Karataev, G., Gribik, Y., Farfuliak, L., Kolomiyets, K., Omelchenko, V., Komminaho, K., Tiira, T., Gryn, D., Guterch, A., Legostaeva, O., Thybo, H., & Tolkunov, A. (2018). Lithospheric structure along wide-angle seismic profile GEORIFT 2013 in Pripyat-Dnieper-Donets Basin (Belarus and Ukraine). *Geophysical Journal International*, 212(3), 1932—1962. <https://doi.org/10.1093/gji/ggx509>.
- Starostenko, V., Janik, T., Mocanu, V., Stephenson, R., Yegorova, T., Amashukeli, T., Czuba, W., Šroda, P., Murovskaya, A., Kolomiyets, K., Lysynchuk, D., Okoń, J., Dragut, A., Omelchenko, V., Legostaeva, O., Gryn, D., Mechie, J., & Tolkunov, A. (2019). Seismic model of the crust and upper mantle across the Eastern Carpathians — from the Apuseni Mountains to the Ukrainian Shield. *Geophysical Research Abstracts, EGU General Assembly*, Vol. 21.
- Starostenko, V., Rusakov, O., Kutas, R., Karabovich, S., & Kobolev, V. (2017). Integrated marine geophysical studies. *Jūros ir krantų tyri. Mai 2017, Konferencijos medžiaga, Palangos Kurhauzo salė, balandžio* (pp. 211—215).
- Starostenko, V., Sosson, M., Farfulyak, L., Gintov, O., Yegorova, T., Murovskaya, A., Shermemet, Ye., & Legostaeva, O. (2017). Deep crustal structure of the transition zone of the Scythian Plate and the East European Platform (DOBRE-5 profile): consequences of the Alpine Tectonic evolution. *Geofizicheskiy Zhurnal*, 39(4), 120—122.
- Starostenko, V.I., Janik, T., Gintov, O.B., Lysynchuk, D.V., Šroda, P., Czuba, W., Kolomiyets, E.V., Aleksandrowski, P., Omelchenko, V.D., Komminaho, K., Guterch, A., Tiira, T., Gryn, D.N., Legostaeva, O.V., Thybo, H., & Tolkunov, A. (2017). Crustal and upper mantle velocity model along the DOBRE-4 profile from North Dobruja to the central region of the Ukrainian Shield: 1. Seismic data. *Izvestiya, Physics of the Solid Earth*, 53(2), 193—204.
- Starostenko, V., Janik, T., Mocanu, V., Stephenson, R., Yegorova, T., Amashukeli, T., Czuba, W., Šroda, P., Murovskaya, A., Kolomiyets, K., Lysynchuk, D., Okoń, J., Dragut, A., Omelchenko, V., Legostaeva, O., Gryn, D., Mechie, J., & Tolkunov, A. (2020). RomUkrSeis: Seismic model of the crust and upper mantle across the Eastern Carpathians — from the Apuseni Mountains to the Ukrainian Shield. *Tectonophysics*, 794, 228620. <https://doi.org/10.1016/j.tecto.2020.228620>.
- Stephenson, R., Starostenko, V., Sydorenko, G., & Yegorova, T. (2016). Modes of sedimentary basin formation in the north-eastern Black Sea. *Geophysical Research Abstracts, EGU General Assembly*, Vol. 18.
- Sydorenko, G., Stephenson, R., Yegorova, T., Starostenko, V., Tolkunov, A., Janik, T., Majdanski, M., Voitsitskiy, Z., Rusakov, O., Omelchenko, V. (2017). Geological structure of the northern part of the Eastern Black Sea from regional seismic reflection data including the DOBRE-2 CDP profile. In Sosson, M., Stephenson, R.A., Adamia, S.A. (Eds), *Tectonic Evolution of the Eastern Black Sea and Caucasus* (Vol. 428, pp. 306—321). Geol. Soc., London, Spec. Publ.

- Sydorenko, G., Stephenson, R., Yegorova, T., Starostenko, V., Tolkunov, A., Janik, T., Majdanski, N., Voitsitskiy, Z., Rusakov, O., Omelchenko, V. (2016). Geological structure of the northern part of the Eastern Black Sea from regional seismic reflection data including the DOBRE-2 CDP profile. In Sosson, M., Stephenson, R.A., Adamia, S.A. (Eds), *Tectonic Evolution of the Eastern Black Sea and Caucasus* (Vol. 428). Geol. Soc., London, Spec. Publ.
- Tutunsatar, H.E., Dolmaz, M.N., Oksum, E., Okyar, M., Kalyoncuoglu, U.Y., Starostenko, V.I., Kutas, R.I., Rusakov, O.M., Legostaeva, O.V., & Hisarli, Z.M. (2018). The relation between heat flow obtained by Curie Depth Point (CDP) and the faults and gas leaks in the Black Sea. *Physics and Astronomy International Journal*, 2(1), 65—68.
- В. Література автора 2024 р.**
- Старостенко В.І. Володимиру Павловичу Коболеву — 75 років. *Геофіз. журн.* 2024. Т. 46. № 4. С. 161—164.
- Старостенко В.І. До 30-річчя від початку наукових досліджень України в Антарктиді та «Український антарктичний журнал». *Геофіз. журн.* 2024. Т. 46. № 4. С. 168—170.
- Старостенко В.І. Інна Костянтинівна Пашкевич — 90 років від дня народження та 60-річчя роботи в Інституті геофізики ім. С.І. Субботіна НАН України. *Геофіз. журн.* 2024. Т. 46. № 1. С. 75—77.
- Старостенко В.І. Пам'яті професора Олександра Гутерха (16.02.1936—28.12.2023). *Геофіз. журн.* 2024. Т. 46. № 5. С. 130—132.
- Старостенко В.І., Бондаренко М.С. До 80-річчя Кулика Володимира Васильовича. *Геофіз. журн.* 2024. Т. 46. № 1. С. 88—91.
- Старостенко В.І., Верпаховська О.О., Коболев В.П., Карнаухова О.Є., Соловійов В.Д., Нех О.С., Яковенко В.М. Пам'яті Петра Олексійовича Буртного (04.08.1941—09.04.2024). *Геофіз. журн.* 2024. Т. 46. № 2. С. 90—93.
- Старостенко В.І., Гінтов О.Б., Муровська Г.В., Мичак С.В., Лисинчук Д.В. Тектоніка і глибинна будова південно-західної частини Східноєвропейського кратону в межах України. Ч. І. *Геофіз. журн.* 2024. Т. 46. № 4. С. 3—40. <https://doi.org/10.24028/gj.v46i4.305802>.
- Старостенко В.І., Коболев В.П. Вітання з 90-річним ювілеєм «Геологічного журналу». *Геофіз. журн.* 2024. Т. 46. № 1. С. 92—95.
- Старостенко В.І., Коболев В.П. До 60-річчя Відділення наук про Землю НАН України. Частина 2. Хронологія становлення і розвитку Відділення наук про Землю АН УРСР (1963—1991 рр.). *Геол. журн.* 2024. № 1(386). С. 81—104. <https://doi.org/10.30836/igs.1025-6814.2024.1.297242>.
- Старостенко В.І., Коболев В.П. Коротко щодо доцільності дискусії стосовно публікацій В.В. Гордієнка про природу магнітного поля Землі. *Геофіз. журн.* 2024. Т. 46. № 5. С. 128—129.
- Старостенко В.І., Коболев В.П. Привітання з 70-річним ювілеєм академіка НАН України Станіслава Олексійовича Довгого. *Геофіз. журн.* 2024. Т. 46. № 4. С. 165—167.
- Старостенко В.І., Коболев В.П., Палій В.М. До 60-річчя Відділення наук про Землю НАН України. Ч. 3. Хронологія розвитку Відділення наук про Землю в незалежній Україні (1991—2023 рр.). *Геол. журн.* 2024. № 2(387). С. 95—138. <https://doi.org/10.30836/igs.1025-6814.2024.2.301480>.
- Старостенко В.І., Кутас Р.І., Михайлова Н.П., Пашкевич І.К., Карабович С.В., Коболев В.П., Соловійов В.Д., Легостаєва О.В., Щипцов О.А. Пам'яті Олега Максимовича Русакова (13.10.1936—13.12.2023). *Геофіз. журн.* 2024. Т. 46. № 1. С. 96—104.
- Старостенко В.І., Міхєєва Т.Л., Лапіна О.П., Кішман-Лаванова Т.М. 100 років з дня народження Булаха Євгена Георгійовича — ветерана, вченого, колеги, вчителя. *Геофіз. журн.* 2024. Т. 46. № 4. С. 171—174.
- Старостенко В.І., Хазан Я.М., Коболев В.П., Лисинчук Д.В., Легостаєва О.В., Гринь Д.М., Амашукелі Т.А. «Геофізичному журналу — 45 років». *Геофіз. журн.* 2024. Т. 46. № 3. С. 162—166.
- Dérerová, J., Bielik, M., Kohút, I., Makarenko, I., Legostaeva, O., Savchenko, O., Starostenko, V., & Zeyen, H. (2024). 2D integrated modelling of the lithosphere and its rheological properties

- along chosen transects in the Carpathian-Pannonian area. *XIII Slovenská geofyzikálna konferencia. 11—12 September, 2024, Bratislava. Abstrakty príspevkov* (pp. 73—74).
- Janik, T., Starostenko, V., Murovskaya, A., Czuba, W., Środa, P., Yegorova, T., Aleksandrowski, P., Verpakhovska, O., Kolomiyets, K., Lysynchuk, D., Amashukeli, T., Wójcik, D., Omelchenko, V., Legostaeva, O., Gryn, D., & Chulkov, S. (2024). The SHIELD-21 deep seismic profile across Ukraine. *EGU General Assembly*.
- Starostenko, V.I. (2024). To the Memory of Prof. Aleksander Guterch. *Publications of the Institute of Geophysics. Polish Academy of Sciences. Geophysical Data Bases. Processing and Instrumentation* (Vol. 450, pp. 39—43). https://doi.org/10.25171/InstGeoph_PAS_Publs-2024-007.
- Starostenko, V., Janik, T., Murovskaya, A., Czuba, W., Środa, P., Yegorova, T., Aleksandrowski, P., Verpakhovska, O., Kolomiyets, K., Lysynchuk, D., Amashukeli, T., Burakhovych, T., Wójcik, D., Omelchenko, V., Legostaeva, O., Gryn, D., & Chulkov, S. (2024). Seismic lithosphere model across Ukrainian Shield from Carpathians to the Dnieper-Donets Basin and its tectonic interpretation. *Tectonophysics*, 892, 230540. <https://doi.org/10.1016/j.tecto.2024.230540>.
- Starostenko, V. (2024). 30 years of Ukraine's polar research in Antarctica and the Ukrainian Antarctic Journal. *Ukrainian Antarctic Journal*, 22(1), 3—5.
- С. Література**
- Александров Г.Ф., Галактионов М.Р., Кружков В.С., Митин М.Б., Мочалов В.Д., Поспелов П.Н. *Иосиф Виссарионович Сталин. Краткая биография*. ОГИЗ, 1949, 244 с.
- Булычев А.А., Лыгин И.В., Кузнецов К.М. Поле притяжения многогранника и многоугольной пластины с линейной плотностью. *Физика Земли*. 2018. № 4. С. 58—67.
- Ган Н. *Ева Браун: Жизнь, любовь, судьба*. Изд. Астрель, 2003, 217 с.
- Литвин В.М. Історія: «Єдина наука» чи інструмент політики, крайнім виявом якої є війна? *Вісник НАН України*. 2022. № 8. С. 33—48.
- Мадер Ю. *Репортаж о докторе Зорге*. Военное изд. ГДР, 1988, 304 с.
- Мельников Д., Черная Л. *Адольф Гитлер — преступник № 1*. Москва: ЭКСМО, 2004, 544 с.
- Семейные тайны. Семнадцать мгновений любви и муки. *Комсомольская правда в Украине*. 30 сентября 1999 г. С. 8—9.
- Семенов Ю. *Семнадцать мгновений весны*. ЭКСМО-ТРЕСС, 1977, С. 5—282.
- Старostenko В.И. Еще один опыт юбилейного самообслуживания: мне — 70. *Геофиз. журн.* 2005. Т. 27. № 3. С. 548—560.
- Старostenko В.И. О публикациях, которые в прежних обзорах не упоминались. *Геофиз. журн.* 2021. Т. 43. № 4. С. 221—240.
- Старostenko В.И. Опыт юбилейного самообслуживания продолжается: десять лет спустя. *Геофиз. журн.* 2015. Т. 37. № 2. С. 146—170.
- Старostenko В.И. *Устойчивые численные методы в задачах гравиметрии*. Київ: Наук. думка, 1978, 228 с.
- Тургенев И.С. *Воспоминания о Шевченко*. Собрание сочинений. Т. 11. Москва: Гос. изд. худ. литер. 1956, С. 261—265.
- Шевченко Т.Г. *Повна збірка творів. Т. 1. Поезії*. Київ: ДВХЛ, 1949, 649 с.
- Шевченко Т.Г. *Повна збірка творів. Т. 2. Повісті*. Київ: ДВХЛ, 1949, 644 с.
- Шевченко Т.Г. *Повна збірка творів. Т. 3. Драматичні твори. Журнал. Листування*. Київ: ДВХЛ, 1949, 520 с.